

Universitätsbibliothek Paderborn

Ars Semper Gaudendi

Demonstrata Ex Sola Consideratione Divinae Providentiae Et Per
Adventuales Conciones

Laetitiae Perfectae Artificium In Conscientiae Recta Efformatione
inuentum, & per Adventuales Conciones expositum ac demonstratum

Sarasa, Alfonsus Antonius de

Antverpiae, 1667

§. IV. Quòd si diligentîâ adhibitâ manet dubium speculativum, tum
formandum est dictamen Conscientiae, ex bonae Fidei posseßione, &
preasumptione juris, in materiâ quae justitiam concernit.

urn:nbn:de:hbz:466:1-11367

§. IV.

Quod si diligentia adhibita, manet dubium speculativum, tum formandum est dictamen Conscientiae, ex bonae fidei possessione & praesumptione juris, in materiae qua justitiam concernit.

In dubiis, ex possessione recte formatur Conscientia in materia justitia.

IN diuersa hinc abeunt Theologi. Quidam in materiae qua justitiam concernit, in rebus dubiis possessionem bonae fidei, aut praesumptionem juris, incertitudinem omnem dirimere statuunt: in dubiis autem qua reliquas virtutes spectant, tutiorem semper partem esse amplectendam. Et primum quidem, quod passim omnes Theologi, praeter Adrianum dant, libens accipio: nempe cum de possessionis alicuius justitiam dubitatur, nec in alterutram partem potest euinci pro quo stet justitia; tum ad bonae fidei possessionem jurisque praesumptionem recurrendum esse, ut quis certo statuatur, rem de qua ambigitur, retinere an possit, an vero eam a se debeat abdicare. Quamuis fortassis aliqui occurrunt casus, in quibus titulus tempore prior, possessioni praefertur. Tamen praeterquam quod & id in peculiare jus refundi possit, euentus illi tam rari sunt, ut ob eos a regula generali, quam omnes Theologi amplectuntur, non videatur esse discedendum. Regulam autem illam explicare malo, quam aut rationibus, aut grauissimorum virorum auctoritate confirmare. Egerunt id passim Theologi, tantum exponenda est res.

Id licet sit in foro externo.

Certum est imprimis, quod si de praedio lis inciderit, & quidem Caio illud possidenti, Titius actionem pro suo jure intararit; omnibusque qua utrimque afferuntur rite discussis & expensis, dubium manserit utrimque jus, praedium Caio possidenti adjudicandum esse; & cum speculatio dubio, a iudice nihilominus certo decernendum, praedium cuius jus est dubium, a Caio deinceps legitime possideri. Nam ut fert regula juris 65. in 6. & regula 170. π de regulis juris, *in pari causa melior est conditio possidentis*, & rursus l. 1. in fine C. de conditionibus insertis, *possessor bonae fidei, sine plena & euidenti probatione in*

23.

24.

Reg. juris 65. in 6.
Reg. 170. π de regulis juris

l. 1. C. de conditionibus insertis.

ne in contrarium, remoueri non potest : quantò minùs ergo ob dubiam?

25. Neque verò hanc possessionis prærogatiuam, ab humano jure aut Reipublicæ potestate arbitròr defluere vt quidam volunt; vt potè in cuius manu sit de rebus dubiis disponere, & certo domino affigere ne incerta sint rerum dominia; quasi si possessori bonæ fidei in dubio daretur dominium, tantùm ex priuilegio, & juris constitutione. Non inquam, his assentior. Nam possessionis prærogatiua, videtur ei competere ex naturâ rei, omniumque passim hominum communi iudicio, cui jura se accommodant. Nemo enim negauerit, possessori bonæ fidei aliquod in re jus competere, saltem defendendi rem, & prohibendi ne sibi sine vllâ ratione eripiat, hætenùs pacata, & à nemine in controuersiam vocata possessio. Hoc si ita sit, sanè vt acutè rem tangit Castro-Palao, tum cùm dubium est Caii possessoris, actorisque Titii jus, duplex est ex parte Caii; vnum quidem proprietatis jus, sed dubium; alterum verò, sed certum, possessionis. Ex parte verò Titii vnicum tantùm proprietatis est, illudque dubium, ac proinde à jure proprietatis quod habet Caius, adæquatum. Itaque cùm vno jure pares sint, & altero jure & quidem indubitato Titium Cajus cùm exsuperet, non est quòd ex juris dispositione aut priuilegio, possessori prærogatiuam dari existimes. Ratio ipsa id dicat, & communis omnium consensus; siquidem nullum è possessione deturbandum vllius hominis iudicio existimo, cui duplex jus in re competit, vt illi faueatur qui vno tantùm nititur, & quidem tali, vt vni tantummodò possessoris exæquetur. Quòd si igitur ante exortum dubium, verè fuit prædii dominus sic vt licitè eo vteretur, frueretur fructibus, illudque, si luberet, diuendere etiam posset, vt rectè Molina; sanè etiamnum ex communi lege, idem dominium obtinet, & non ex nouâ aliquâ juris dispositione: quandoquidem possessio dominium dubitanti non dederit, sed tantum id quod habebat, propugnari. Dispositione autem juris & iudicum sententiâ, id tantum fit, vt possessor ille ab actore conueniri non possit posthac, nisi alia afferat, quæ certiori argumento possessoris jus elidant; & multò magis, vt pacificè rem possidenti, vis nulla possit admoueri. Quidquid sit, illud certum est, quod in dubio speculatiuo, ex possessione, jura rem determinent,

In dubio jure humana potestas aut Respublica non dat possessori notum jus, sed de veteri iudicat.

Castro-P.
de Consc.
disp. 3.
punc. 2.
n. 2.

Molina
de jure &
just. disp.
17.

nent, & rectè. Nam cum in dubio lances sint quasi in æquilibrio, simulatque juri vtrimque æquali, aliud possessionis jus alterutri adjicitur, minimè mirandum est, pondere nouo adiecto, examen stateræ aut justitiæ, in illam inflecti partem, in quâ plus ponderis est & plus momenti.

*Externo
foro con-
formandū
est internū.*

Alterum etiam certum est, forum internum, & posse; imò & debere externo foro conformari, nisi hoc fortasse falsâ nitatur præsumptione. Quod quidem multis probat Baldus, Couarruias, Suarez, Vasquez, Thomas & Joannes Sanchez, & à Theologis passim admittitur. Atque ex hoc principio liquidò id consequitur, quotiescumque in materiâ justitiæ concernente, dubium occurrit speculatiuum, quod nullâ diligentiam adhibitâ possis superare, ex possessione, te licitè posse sententiam ferre; & siquidem possessio pro te stet, rem tibi adjudicare. Ac proinde formare poteris iudicium practicum, quo Conscientia iudicis instar decernat, eam cum dubio speculatiuo, nihilominus à te posse licitè ac securè possideri. Quid enim? si de prædio de quo nunc dubitas, coram iudice indicta tibi fuisset lis, dubiisque quæ tibi occurrunt legitimè examinatis, nec tamen discussis, iudicis publicâ sententiâ, ex possessione quam bonâ fide obtines, tibi causâ fuisset adiudicata; an quidquam de rei possessæ iustitiâ dubitares? an non iudicis sententiæ acquiesceres? Acquiescerem inquis enimverò. Atqui adhuc dubium esset aditæ proprietatis ius. Quòd si ergo cum hoc dubio, possessio tutam facit iudicis sententiâ, quâ pro te stare possessionis ius decernitur, nihil est cur Conscientia, iudex actionum priuatus, eandem pro te sententiam non possit ferre, & tu illi acquiescere.

*Ius externū
in dubio nō
dat nouum
ius possesso-
ri, sed id
quod habet
declarat &
defendit.*

Verum, inquis, alia est vtriusque sententiæ ratio. Nam cum dubium est ius, iura possessori fauent, eique ius rei controuersæ, auctoritate publicâ tribuunt; ego autem mihi ius nullum arrogare possum, aut attribuere. Sic est. Declarare tamen possum, mihi de quo dubitabam, ius certò competere. Neque aliud agit iudex. Non enim de dubio iure quidquam disponit. Quâ enim iustitiâ rem dubiam possessori potest tradere certo iure possidendam posthac, dubiumque quod actori competit ius prorsus elidere? Si aliena verè est res, an iudici licitum est de alieno esse liberalem? minimè verò. In dubio iure seruanda est æqualitas, seruari cum potest; potest autem cum res tota potest diuidi. Diuiden-

26.

Couarr in
c. cum ef-
fes. n. 7. de
restam.
Suar. de
conf. disp.
40. sec. 5.
Valq. in 1.
2. disp.
66. c. 1.
Th. Sanc.
l. 1. de ma-
rr. disp. 5.
Io. Sanch.
in sel. disp.
42. n. 4.
& disp.
48. n. 55.

27.

uidendum itaque foret prædium, & non possessori ex affe adjudicandum, si possessio nihil juris conferat, præter id quod titulus tribuit controuersus. Cum itaque iudices rem dubiam non diuidant, neque tamen de re alienâ justè possint esse liberales, dum iustitiæ, diuidendo rem, potest vtrimque satisfieri; argumentum id rursus manifestum est, non ex juris dispositione aliquâ, sed ex naturâ rei, possessori certum ius competere, quod jurè tantùm dubio non elidatur.

28. Atque hinc etiam manifestum fit, possessorem bonæ fidei, occurrente dubio & possessione certâ, rem integram sibi tutò adjudicare, neque cum eo qui dubium jus allegat, vllò modo diuidendam. Quod enim forum externum non diuidit, rectè etiam à foro seu Iudice interno, id est Conscientiâ non separatur.

Possessor bonæ fidei in dubio non debet rem diuidere.

29. Et quidem hæc possessio, tam certa regula est ad formandum sibi Conscientiæ dictamen, vt doctissimus Thomas Sanchez, aliique asserant disertè, etiamsi ea essent dubia, quæ suspicionem maiorem ingererent prædium injusto titulo, quàm iusto à te possideri, tamen sine vllâ anxietate animi à te retineri posse; cum ex lege jam laudatâ id constet, quòd *possessor bonæ fidei, sine plenâ & euidenti probatione in contrarium remoueri non debeat.* Nullo itaque modo perturbandus est animus, etiamsi non vnum, sed & plurima sese dubia menti ingegerent, modò possessionis iniustitiam non euincant.

quantumcumque sit iuris dubium.

Sanch. in præc. c. 10. n. 9.

l. i. in fine C. de condit. infer. tis.

30. Neque aliâ ratione superanda sunt dubia, quæ de bonis testamento, aut parentum morte aditis, nonnullos anxie omnia obseruantes, solent exagitare. Dubitant an justè à parentibus aut à testatore fuerint possessa; an legitimè transcripta, & & multa in hanc rem. Cum enim pro sic dubitantibus stet possessio, non est quòd magnoperè angantur; neque de parentum malâ fide quidquam statuendum est, donec non dubiâ, sed euidenti ratione nocentes demonstrantur. Nam vt habet Regula juris, *Cum sunt partium iura obscura, reo potius fauendum est quàm aëtori.*

Dubium de paterna hereditatis iniustitiâ non est curandum.

Regula 11. de regulis Juris in 6.

31. Hinc rursus rectè conficies, si benè perpensis omnibus, dubium adhuc sit, an in ære alieno sis, tuam te Conscientiam ab omni debito posse absolvere, seu statuere nil debere. Cum enim pro te stet pecuniæ tuæ possessio, neque quidquam sit quod

Dubium an debeat non debet solueri.

eam malæ fidei arguat, non elidetur jus certum possessionis, per dubium jus, quod creditor aut allegat, aut tu ei competere suspicaris.

Certus de debito, dubius an soluerit, debet solvere.

Sed quid si certum sit tibi, debitum à te contractum, dubium autem sit an expunxeris? Respondeo eo in euentu soluendum esse debitum. Cum enim certum sit creditoris jus, illud dubiâ exceptione non eneruatur. l. Titia textores. π. de legatis. Dicamus rem clariùs. Cum enim creditor jus certum habuerit aliquando in re debitâ, illi juri dubia solutio non exaquatur. Stat itaque pro creditore juris possessio, quam dubia non elidunt. Huic autem juri manes obnoxius, quamdiu dubitas; nec ab illo eximèris, donec solutione præstitâ, ei certo fuerit satisfactum. Hæc de materiâ justitiæ, pro instituto meo dicta sufficient.

32.

l. Titia
textores.
π. de le-
gatis.

S. V.

Non in Iustitiæ tantum, sed & in aliarum virtutum materiâ, possessio aut quasi-possessio, & præsumptio juris sufficit, ut in dubiis, certum de actione exhibendâ Conscientiæ dictamen efformetur. Exponitur id in variis casibus.

Possessio in omnium virtutum materiâ sufficit ad formandam Conscientiam in dubio.

Atque à virtute Iustitiæ ad aliarum Virtutum materiam gradum facio. Volunt nonnulli Theologi, cum dubium de cæterarum virtutum obligatione occurrit, non aliud Conscientiæ dictamen superesse, quam eligere id quod tutius est, id est, quod sine vlllo peccati materialis discrimine potest agi. Nihilominus cum præstantissimis Theologis Suarez, Sanchez, Castropalao, Baldello, & aliis plurimis, aio possessionem, aut vt pressius loquar, quasi-possessionem, etiam in aliarum Virtutum actionibus regulam securam esse, quâ dubia omnia dirimantur; iisque circumlatrantibus, tutâ tamen in agendo Conscientia pergat viâ. Aut si hîc non valeat possessio, certè nec in Iustitiæ materiâ, dirimendis dubiis vllum ex hâc datur adminiculum.

33.

Suar. to.
5. in 3. p.
disp. 40.
sect. 3.
Sanch. de
matr. disp.
41. n. 32.
Castrop.
de Conf.
disp. 3.
punc. 6.
Baldel. de
Conf. dif.
8. n. 2.

Nam